

ਨਵੀਂ ਜਸ਼ਾਨ

ਸ਼ਨੀਵਾਰ, 7 ਦਸੰਬਰ 2024

ਫਾਜ਼ਲ ਜੱਜ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਦੇਸ਼-ਭਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਰੋਹਿੰਨ ਨਗੀਮਨ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਅਹਿਮਦੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਜਸਟਿਸ ਏ ਐਮ ਅਹਿਮਦੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ' ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜਸਟਿਸ ਨਗੀਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ 1991 ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਫੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਭਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਯੁਧਿਆ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ-ਸਰਵਜਨਕ ਪੂਜਾ ਸਬਲਾਂ, 15 ਅਗਸਤ 1947 ਤੱਕ ਉਹ ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਦੇ ਚਾਰਿਤਰ ਨੂੰ ਬਲਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਰਵਜਨਕ ਪੂਜਾ ਸਬਲਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਸਦ ਨੇ ਤੈਂਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾ ਕੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਧਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਬਲਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰਿਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੀਫ਼ੂਨ ਪੜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰਿਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਿਧਾਈ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਨਗੀਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈਡਰਾ ਹੈਂਡਸ (ਬਹੁਸਿਰਾ ਸੱਪ; ਯੂਨਾਨੀ ਮਿਥਿਹਾਸ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰੋ ਤਾਂ ਦੋ ਉੱਭਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ) ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਾਂ-ਬਾਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਬੱਲੇ ਮੰਦਰ ਹੋਣ ਲਈ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਿਰਕੁ ਖਿਚਾਅ ਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈਡਰਾ ਹੈਂਡਸ ਨੂੰ ਫੇਂਣ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੰਜ ਸਫੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰੇ ਹਨ।

ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਜੇ ਇਹ ਪੰਜ ਸਫੇ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 1947 ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰਕੁ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਰਿਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਪੰਜ ਸਫੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨੋਂ ਰੋਕੇ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਹੋਰੇ ਹਨ।

ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ

ਡਾ. ਅਮਰਪਲ ਸਿੰਘ ਸਭਾਰਵਾਲ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਦਾ ਮੁੱਦ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਉਲੱਟ ਭਗਤਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਪੜ੍ਹੇ ਜੋ ਦੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਕਿਸਾਨ। ਮੇਰਾ ਕਿਰਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ 1991 ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਫੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਭਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਦਾ ਮੁੱਦ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਉਲੱਟ ਭਗਤਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਪੜ੍ਹੇ ਜੋ ਦੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਕਿਸਾਨ। ਮੇਰਾ ਕਿਰਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ 1991 ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਫੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਭਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਦਾ ਮੁੱਦ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਉਲੱਟ ਭਗਤਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਪੜ੍ਹੇ ਜੋ ਦੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਕਿਸਾਨ। ਮੇਰਾ ਕਿਰਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ 1991 ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਫੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਭਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਦਾ ਮੁੱਦ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਉਲੱਟ ਭਗਤਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਪੜ੍ਹੇ ਜੋ ਦੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਕਿਸਾਨ। ਮੇਰਾ ਕਿਰਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ 1991 ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਫੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਭਰ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਦਾ ਮੁੱਦ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਉਲੱਟ ਭਗਤਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਪੜ੍ਹੇ ਜੋ ਦੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਕਿਸਾਨ। ਮੇਰਾ ਕਿਰਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ 1991 ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਬਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਫੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦੀ

